למאה חולין טהורין רבי אליעזר אומר תירום א] ותרקב שאני אומר היא סאה שנפלה היא סאה שעלתה וחכמים אומרים *תעלה ותיאכל ניקודים ב] או קליות או תילוש במי פירות או תתחלק לעיסות ובלבד שלא יהא במקום אחד כביצה ותני עלה אותן חולין לר'

למאה חולין טהורין. שלא הוכשרו ולא טימאתן בנפילתה: **תירום.** ירום משם סאה ותירקב כדין תרומה טמאה שאני אומר כו' ותרומה טמאה אסורה באכילה: **תעלה.** תיבטל ותיאכל עם ג] חוליה ומשום גזירה יתן דמים לכהנים או ירים ממנה סאה ותאכל לכהנים: **ניקודים.** ביובש כמו יבש היה נקודים (יהושע ט) דעכשיו אע"ג שיש בה טמאה וטהורה אין מטמאה את הטהורה בלא הכשר וטמאה בטילה בטהורה ותיאכל ניקודים: **וקליות.** נמי דלא מיתכשרי ולא מקבלי טומאה: **או תילוש במי פירות.** כמו מי תפוחים ותותים דמי פירות אין מכשירין ד]: **אותן חולין לר' אליעזר מה תהא עליהם.** דלרבנן הא אמרינן בכולהו בין חולין בין תרומה יאכל נקודים או קליות [א]: אלא

יין נסך מחבית לבור אפי' כל היום כולו ראשון ראשון בטל וי"ל דהלכה משמיה דריש לקיש ה] והתם משמיה דר' יוחנן ומיהו קשה לרבי יוחנן דלפי' בטומאה דחולין דקילא *דדייקינן בסמוך ממתניתין ובברייתא דטומאה עוררת טומאה דקאמר שמא יביא קב חולין טמאין וכו' כ"ש דאיסור יש לו לעורר איסור ומילתא דפשיטא היא בכוליה הש"ס דאיסור מעורר איסור ובפרק הערל (יבמות דף פב:) נמי אמרינן דנתן סאה ונטל סאה כשר עד רובו אבל יתר ו] ממנו לא ולא אמרינן ראשון ראשון בטל ובפרק נוטל (שבת דף קמב.) ז] סאה של תרומה שנפלה לתוך ק' של חולין ולא הספיק להעלותה עד שנפלה אחרת אסור ומיהו אין משם ראיה כל כך דהתם משום דסאה ראשון נהי דלא אסר מ"מ לא נתבטל דצריך להרים ועוד אשכחן בפרק הנודר מן הירק (נדרים דף נז:) דר' יוחנן אית ליה אפילו גידולי היתר מעלין את האיסור ומיהו אין משם קושיא לפי מה שרגיל ר"ת לחלק בין היתר דגדל בלא הפסק להיכא דאיכא הפסק ומעמיד ההיא דע"ז במיפסק פסוקי כדאשכחן בפ' בתרא דנדה (דף עא:) גבי דם תבוסה דמחלק בין פסק ללא פסק ובפ' התערובות (זבחים דף עח.) דאמרינן דם לתוך המים ראשון ראשון בטל התם איירי בפסק וההוא דשמא רבו הנוטפין על הזוחלין א) היינו שמא ירבו בלא הפסק ומתוך כך מפרש ר"ת בהגוזל קמא (ב"ק דף ק.) ובריש ב"ב (דף ב.) דנקט נפרצה אומרים לו גדור תרי זמני ח] דאם יש תוספת מאתים בין שני הפעמים אין מצטרפין לאסור כיון שיש הפסק אבל קשה מהא דשמעתין ובפרק הערל דאפי' ט] [ב] בלא הפסק אמרינן דחוזר וניעור ונראה לרבי דבכל דוכתא יש לו להיות ניעור אפי' בהפסק וגבי דם תבוסה בפ' בתרא דנדה (דף עא:) י] דדרבנן הקילו וההיא דתערובת דם שאני התם דיש דחוי אלא קדשים דכיון שנדחית כל טיפה וטיפה כשנופלת שוב אינה חוזרת ונראית וההיא דר' יוחנן דע"ז (דף עג.) דקאמר ראשון ראשון בטל היינו כל זמן שיש בהיתר ששים על האיסור דליכא נתינת טעם והאיסור משהו דמתני' דהתם קאי יא] [ג] וזה לשון ראשון ראשון בטל דיין נסך נראה עד רובו לשל היתר אבל אם רבה יב] איסור אסור שאיסורין המתבטלים חוזרים וניעורין ונראה דמאן דאית ליה בי"נ החמור באיסורא לגו היתרא ראשון ראשון בטל כ"ש בשאר איסורין או שמא בדבר זה הקילו ביין נסך יותר מבשאר איסורין דבשאר איסורין חוזר וניעור כשרבה האיסור כל כך שאין בהיתר ששים ועוד נראה שגם אינו בטל ראשון ראשון עד רובו אלא עד ששים וכן שאר איסורין ואינן חלוקין אלא היכא דנפיש עמודיה טפי מחבית כמו שמפרש או בהיתרא לגו איסורא פי' שבתחלת התערובת איסור והיתר אין ששים דהיתר לגבי איסור וביין נסך אם יוסיף היתר לתוכו עד עולם אסור ובשאר איסורין מותר כשרבה כל כך שיהא ששים של היתר ושמא אפי' בנפסק לא אמרינן ראשון ראשון בטל כמו בחתיכת יג] בשר שבולעת טעם נבילה אפי' למאן דמפרש חתיכה עצמה נעשית נבילה בשאר איסורין כמו בבשר בחלב [ד] דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה יד] אלא לענין שלא תועיל לו פליטה משום [ה] דאיפשר לסחטן אבל [ו] רביה תועיל וא"ת כיון דלבסוף נמי איכא ששים של היתר לכך בטל היין נסך מאי איריא משום ב) ראשון בטל כיון שגם לבסוף יש ששים י"ל דדוקא נקט מחבית לבור דלא נפיש עמודיה כולי האי ואע"ג דנפיש טפי מלגלור אבל היכא דנפיש עמודיה טובא לא בטל אפי' יש ששים בהיתר והכי קאמר ראשון ראשון בטל שאם נפל בבת אחת אינו בטל אע"פ שיש ששים יין מן ההיתר ושמא דוקא יין נסך אבל טבל אינו בטל בשום ענין במינו או שמא יין נסך בטל ומינה שמעינן דכ"ש טו] [ז] ולרבותא נקטיה וכן נ"ל עיקר ראשון ראשון בטל דדוקא עד ששים כדפרישית באיסורא לגו היתרא ובהיתרא לגו איסורא בכל שהוא אבל בשאר אסורין אפי' היתרא לגו איסורא חוזר וניעור ההיתר כשהוא רבה עד שיהא בו טז] ששים ומי פירות יז] [ח] במקום שמעלין בנתן סאה ונטל סאה עד רובו אין לתמוה למה בטלין מי פירות ונחשבין כמים דהכי גמירי לה דתנן מי פירות פעמים אין מעלין וכה"ג דמעלין הרי הם כמים להעלות וכי איכא רוב חוזרין ונעורין ולמאי דפרישית יח] מאן דשרי ע"י ראשון ראשון בטל לא שרי אלא עד ששים יט] [ט] ולא נפקא לן מידי אי הלכה כן אי לאו לאותן שנוהגין עכשיו היתר הנאה בשכשוך עובד כוכבים ובסתם יינם שהרי פסק ר"ת שהיין [י] המותר בהנאה אין לנו לומר שאוסר בכל שהוא ודבר פשוט כ] הוא ונראה לי דבריו שלא להחמיר בו חומרא דיין נסך לאסור במשהו כיון דמותר בהנאה כאיסורין קלין כא] ור"ת [יא] פסק לשם קיימא לן כרבין דלית ליה ראשון ראשון בטל ולא שרי אלא בנפל שם קיתון של מים ונראין דבריו במה שאומר הלכה כרבין אם בא לחלוק על רב דימי ורב יצחק כדאמרינן בהבא על יבמתו (יבמות דף סה:) בסופו אבין בר סמכא יצחק סומקא לאו בר סמכא אבין ג) יש לו בחזרה אבל זה אין בידי להוכיח אם רבין בא לחלוק אם לא כי י"ל שלא בא לחלוק ומה שהצריך ביטול ע"י מים דוקא היכא דעירה מחבית לבור לרב יצחק ולרב דימי בדנפיש עמודיה טפי מחבית ואפי' לר"ש דלא מפרש לרב דימי חבית דוקא טכל לומר שאין רבין חולק על רב יצחק ובמערה מחבית כב] דבר [יב] רבא ולמאן דמתני ההיא דרב שמואל בר' יהודה דנפל שם קיתון של מים אמתני' מצי סבר כרב דימי ויעמיד כג] משנה כרב דימי בהיתרא לגו איסורא ולהכי לא בטל כל זמן שאין שם מים וזה שפירשתי שיסבור רב שמואל כרב דימי יכול להיות אם [יג] כפרש דרב שמואל בר' יהודה למאן דמתני ליה אמתני' לא בעי תחלה היינו שאין להוכיח כד] [יד] מילתיה דרב שמואל דבעי תחלה אבל מכ"מ אמת הוא דאיהו נמי בעי תחלה כדי שלא נצטרך לומר שחולק על אותה דר' יוחנן דלקמיה דמזגן וערבם זה בזה דמשמע דבעי מזגן תחלה ואח"כ ערבן [טו] אם נפרש כך שוב לא נוכל לומר שסובר רב שמואל ראשון ראשון בטל דכיון דבעי כה] מים תחלה ס"ל במשהו [טז] באיסורא לגו היתרא א"כ לית ליה לא דרב דימי ולא דרב יצחק מיהו כו] דאין צריך לפרש כך אלא כדמשמעי פשוטה דשמעתין דלא בעו תחלה ופליג אההיא דר' יוחנן דמזגן וערבן א"כ לא פליג וס"ל דהוא הדין ערבן תחלה ולא נקט מזיגה ברישא דוקא דהא לא גרסינן כז] ד) [יז] בפסחים מזגו ואח"כ ערבו דלהוי משמע [יח] לגמרי דוקא אלא מזגו וערבו וכל הכי ביטולי דההיא שמעתין דמזגן וערבן המערה מחבית לבור וההיא דשמעתין דשמא יביא קב ממין אחר וקב ועוד ממין זה כח] יכולין להעמיד בשלא נתכוון לבטל ולהתיר את האיסור או לטהר את הטמא שאל"כ לא הוי בטל ובנפל קיתון של מים תחלה אין לחלק בין נתכן במתכוין לנפל אבל לבסוף למאן דלא בעי תחלה דוקא בלא מתכוין קאמר וההיא דציר כט] דקיימינן דלא ל] קאמר אמרינן סלק את מינו כמו שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו י"ל דההוא אמורא לית ליה:

תירום ותירקב. בירושלמי תני תשרף וקשה אמו בשופטי עסקינן שמותרין ליהנות בשריפתן ואינם חפלים ומניחים אותה לרקב ואין לא] לנו להשמיע במה שאין בני אדם רגילים לעשות ור"ת מפרש דתרקב ותשרף הכל אחד והגמרא שלנו מפרש ותשרף דתנן היינו בלא הנאה כעין רקבון דלאי שרית בהנאה אתי למיכליה הואיל וסברא היה להתירה ע"י בטול כדאמרי רבנן תעלה ותיאכל כו' וה"ק או תרקב או תשרף בלא הנאה ועוד יש לפרש דמחלוקת של בני בבל ושל בני א"י מהש"ס שלנו לב] והש"ס ירושלמי וכמו כן בבבא אחרת משנה באותו פרק דקתני [יט] אחר שהודו ר' אליעזר אומר תירום ותישרף קתני בתוספתא תירום ותרקב ואפסר לג] דאיכא תני הכי ואיכא תני הכי וכן נמי אשכחן בפרק מצות חליצה (יבמות דף קד:) (שפירש לעיל ה) גבי קטנה שחלצה לד] [כ] ובספרים שלנו גרסינן חליצתה פסולה ובירושלמי גרסינן כשירה וכריש מקום שנהגו (פסחים דף נא:) ו) בההיא דכל הספיחים אסורין חוץ מספיחי כרוב אין הגרסא כן בירושלמי ובמשניות וא"ת וכיון דתרקב ואסירא בהנאה אמאי תירום הא מפרש בירושלמי האי ערלה וכלאי הכרם בטלים באחד ומאתים וא"צ להרים ותרומה באחד ומאה וצריך להרים משום גזל השבט והכא דכי מרים לה] מתסרא ליכא גזל השבט י"ל דלא פלוג רבנן: **תעלה** ותיאכל. פי' בקונט' תעלה לשון ביטול הוא ולא לשון הרמה [כא] כדקתני לו] לר"א תירום ולרבנן תעלה והא דתנן בפרק לז] [כב] בתרא של מסכת ערלה התרומה ותרומת מעשר עולין באחד ומאה וצריך להרים התם משום הפסד לכהן ואי יהיב ליה דמי שפיר דמי ותדע דקתני סיפא ערלה וכלאי הכרם אין צריך להרים ואפ"ה תנינן בהו לשון עלייה דתני מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם כו' וקתני יעלו באחד ומאתים עד כאן לשון הקונטרס והדין עמו שפירש הטעם משום [כג] הפסד לח] כדמפרש נמי טעמא בירושלמי משום גזל השבט לט] ומיהו אע"ג דעיקר תקנה משום זה היה מסתבר דלאין יכול להפטר בדמים דעד כאן לא פליגי ר"א ורבנן בפ' נוטל (שבת דף קמב.) ובפ"ק דתמורה (דף יב.) במדומע מ] דלר"א מדמע בתרומה ודאי ולרבנן לפי חשבון אבל פשיטא דקדושת תרומה יש בה: **ובלבד** שלא יהא במקום אחד כביצה. פי' כבילה מן התרומה מא] שהתרומה היא חלק אחד ממאה ואחד [כד] צריך שלא יהיו ז) (שני) שא"כ היה בה כביצה מהתרומה טמאה ואין הטמאה יכול ליבטל במאה של טהורה שהוכשר שהרי מטמאה הכל ודומה כמטמא תרומה בידים שהתרומה טמאה טהרה ע"י בטולה ומיהו מהאי טעמא לחודיה לא הוי מיתסר דכיון שכבר נתבטלה התרומה והכל חולין מותרת לזרים מה קפידא יש אם מטמא חולין אלא בעינן שלא יטעה לבטל קב חולין טמאים בקב ועוד מב] כדמפרש עלה ומה טעם דעולא קאי בין אר"א בין אדרבנן וא"ת חולין טמאים נמי שנתבטלו ברוב חולין טהורין ליחוש נמי להכי וי"ל דהתם מג] במתבטל מיעוט חולין טמאין ברוב טהורין ליכא למיחש שמא יביא קב חולין טמאין וקב ועוד ממין [כה] הזה כי ידוע דשם טומאה לא פקע מן חולין טמאין המעורבין בטהורין אבל הכא סבור הוא דשם טומאה פקע לגמרי מאחר דשרינן לאכילה לזרים הכל לרבנן או הק' לר"א אע"פ שהתרומה מעורבת בהם:

א) שבת סה: ב) נ"ל ראשון ראשון ג) נ"ל ישנו ד) ס"א בפשיטותא ה) [דף יט: ד"ה איש] ו) [ע"ש היטב תוס' ד"ה כל וכתו' ר"ה יד: ד"ה ולשביעית] ז) בעיסה ק"א ביצים שא"כ כו' גירסת מהרש"א

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פי"ד מהל' תרומות הלי"ג:

דייקינן נ"ק

שיטה מקובצת

א] ותרקב נ"א ותשרף שאני: ב] ניקודים וקליות פי' דוקא בלא הכשר [דלא] מטמאו וא"ת אמאי מטמא הא אפשר דתילוש פחות ממאה ואחת ביצה אין המים מטמאין ובניקודים וקליות דמסתמא לא משכחת כל כך ביחד וצ"ל אפילו כשהן סובשרין אי אפשר לטמא עד שיהו מאה ואחד ביצה מחובר ביחד וכן במי פירות יכול ללוש הכל יחד אבל בלישתו עם מים אין ללוש הכל ביחד אלא בחילוק עיסות שלא יהא כביצה במקום אחד ולפרש"י נמי יש לתרץ דמחמת שומן הפירות שהיו בימים הראשונים כדאמרי' (בב"ב דף צ"א) דנגרי חופי דמשחא אם יעשה הכל נקודים וקליות ביחד יתחבר יחד במאה ואחד ביצה מחמת השומן שלהם. מתוס' חיצוניות: ג] עם חוליה מתיבת ומשום עד סוף הדבור נרשם עליהם קו להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ד] מכשירין תעלה לשון בישול הוא ולא לשון הרמה מדקתני בדר' אליעזר תירום ובדרבנן תעלה והא דתנן בפ"ב ממסכת ערלה התרומה ותרומת מעשר עולים בא' ומאה וצריך להרים התם משום הפסד כהן ואי יהיב ליה דמי שפיר דמי ותדע דקתני סיפא ערלה וכלאי הכרם אין צריך להרים ואפ"ה תנן בהו לשון עליה דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם וקתני התם יעלו בא' ומאתים: ה] לקיש אליבא דר' ירמיה והתם: ו] יתר מרובו לא: ז] נוטל נמי אמרי' סאה של: ח] וזמני משום דאם: ט] דאפילו בהפסק אמרינן: י] דנדה ברבנן הקילו וההיא דדם להוך מים שאני: יא] קאי והלשון ראשון בטל: יב] רבה האיסור אסור: יג] בחתיכת היתר שבולעת: יד] נבילה אלא לענין שלא תועיל פליטתה משום דאיפשר לסוחטו אסור אבל כו' של היתר ולכך בטל: טו] דב"ש טבל ולרבותא כו' בטל עד ותיבת דדוקא נמחק: טז] ששים צ"ע אם יש בשאר איסורים בהיתרא לגו איסורא [חילוק] בין נפסק לשאינו נפסק ומה שהעמיד בעבודה זרה דיין במים ומים ביין בנ"ט בהיתרא לגו איסורא לא בשביל שבאיסורא לגו היתרא יהיה בטל שהרי טעם כעיקר מן התורה בכל איסורין במין בשאינו מינו כדמוכח בפ' התערובת ובאלו עוברין ובפ' ג' מינין ועוד למאי דפרישית א' א' בטל עד ס' אפי' מין במינו דהיינו יין ביין לא התרנו איסורא לגו היתרא אלא עד ס' ומאי קא פריך מנותן טעם דאסור הא יין ביין נמי אסרינהו אלא להכי מוקי כולה מתניתין בהיתרא לגו איסורא שאם נעמיד הסיפא שתדבר בכל ענין יש לנו להעמיד גם הרישא בין להיתרא בגו איסורא בין איסורא לגו היתרא

רבינו גרשום

וקאמר להא שמעתא לא שנו אלא לטבל וכו': וכי טומאה שבטלה קודם לכן ברוב חוזרה וניעורה. כלומר שמצטרפין לטמא: תירום ותירקב. יטול סאה ממנה ותירקב כדין תרומה טמאה שאין לה תקנה: משום הכי תירקב שאני אומר וכו': וחכ"א תעלה. כלומר שיפריש ממנה סאה: ותיאכל. אותה סאה עצמה: ניקודים. כלומר יבשה חרבה נגובה בלא שום הכשר: או קליות או תלוש במי פירות. שאין מקבלין טומאה: או תתחלק לעיסות. שלא יהא כביצה מהן במקום אחד והשאר הוו חולין גמורין:

שיטה מקובצת

ולהכי מהדר המקשה לאוקמא הדא (מר') [בבא] דסיפא באיסורא לגו היתרא דאיכא לאוכוחי מינה רישא דכי היכא דסיפא מיירי אף באיסורא לגו היתרא ה"ה דרישא נמי: יז] ומי פירות במקוה שמעלין: יח] דפרישית דאפילו מאן: יט] ששים לא נפקא: כ] פשוט היה חושבו ונראה תיבת הוא נמחק: כא] קלין ורש"י פסק לשם דקיי"ל כרבין: כב] מחבית דיבר רבין: כג] ויעמיד המשנה כרב: כד] תיבת מילתיה נמחק: כה] דבעי תחלה מים ס"ל: כו] מיהו אין נראה לפרש כך אלא כדמשמע פשטא דשמעתין: כז] גרסי' בפשיטותא מזגו ואח"כ ערבו דלהוי: כח] זה כולן צריך להעמיד: כט] ובההיא דציר וכו' גי' צ"ע דהא כבר הקשו התוס' לעיל גבי ציר זאת הקושיא ותירצו בה תירוץ מרווה וכו' ד"ת: ל] תיבת קאסר נמחק: לא] ואין דומה שבא להשמיע: לב] שלנו דמחלוקת בני בבל ובני א"י שהתלמוד שלנו סובר דאע"ג דאסורה באכילה כדין תרומה טמאה מ"מ לא שרפינן לה מאחר שמן הדין היא טהורה מטעם דיש עליה גם דין תרומה טהורה ואע"ג דמן התורה כולה דבטילה בחולין מ"מ מספקינן להו בתרומה וגם טהורה היא הילכך לא תשרף שלא יבא לשרוף תרומה טהורה והויא כתרומה תלויה דאסור לשורפה דאמרינן אין שורפין תרומות תלויות. תוס' חיצוניות: לג] איכא דתני הכי ואיכא דתני הכי: לד] שחלצה דבספרים שלנו: לה] מרים לא מתסרא: לו] כדקתני ברבי אליעזר תירום וברבנן תעלה: לז] בפרק שני של. לח] הפסד כהן כדמפרש. לט] ומיהו גי' תוס' חיצוניות נראה לר"י דעיקר תקנה מפני גזל השבט מ"מ צריך ליתנו לכהן ולא ליפטור בדמים והא דקתני תעלה ר"ל מתבטלה היא ויאכל השאר לאחר שהרימה מפני גזל השבט אבל בדר"א לא שייך להזכיר לשון ביטול דלדידי' סאה שנפלה היא שעלתה: מ] במדומע אחר שהורם דלר"א. מא] התרומה טמאה שהתרומה היא חלק אחד ממאה ומאה ואחד צריך שלא יהא בעיסה מאה ואחד בצים שא"כ כו' תיבות יהיו שני נמחק: מב] ועוד ממין זה כדמפרש עולא ומה: מג] דהתם בשנתבטל מיעוט:

הגהות צ"ק [א] הל"א עם ד"ה אלא לר"א: [ב] בהפסק: [ג] והלשון ראשון בטל: [ד] לא: [ה] דאי אפשר: [ו] רבה מועיל: [ז] טבל ולרבותא: [ח] במקוה: [ט] לא נפקא: [י] מותר: [יא] פסק שם דקיימא: [יב] רבין: [יג] לא נפרש: [יד] ממילתיה: [טו] דאם: [טז] אפי' באיסורא: [יז] לבסוף דפשט ליה מזגו: [יח] משמע מזגו תחלה דוקא: [יט] לאחר: [כ] דבספרים: [כא] מדקתני: [כב] שני של: [כג] הפסד כהן: [כד] וצריך: [כה] זה כי:

לר' אליעזר מה תהא עליהן יאכלו נקודין או קליות או ילושו במי פירות או א] תתחלק לעיסות ובלבד שלא יהא ב] כביצה במקום אחד ואמר עולא מה טעם גזירה שמא יביא קב חולין טמאים ממקום אחר וקב ועוד ממין זה סבר איבטלינהו ברובא וכיון דאיכא האי משהו מצא מין את מינו וניעור א"ל אם טומאה עוררת טומאה טהרה עוררת טומאה: איתיביה **אפר כשר שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרוב לטמא ואי רובא אפר מקלה ג] הוא לא מטמא ואי אמרת טומאה כמאן דאיתיה דמי נהי דבמגע לא מטמא לטמא במשא הא איתמר עלה אמר ר' יוסי ברבי חנינא טהור מלטמא במגע [ג]אבל מטמא במשא *והאמר רב חסדא [ד]נבילה ד] בטילה בשחוטה שאי אפשר ה] לנבילה שתיעשה שחוטה נהי דבמגע לא מטמא לטמא במשא א"ל אתון בדרב חסדא מתניתו לה אנן בדר' חייא מתנינן לה דתני *ר' חייא נבילה ושחוטה בטילות זו בזו ואיתמר עלה אמר ר' יוסי ברבי חנינא טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא והא ו] דתנן רבי אליעזר בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר ונפטרה מן הבכורה ותני רבי חייא אינה מטמאה לא במגע ולא במשא ז] אמאי דנהי (א) במגע לא מטמא תטמא במשא אישתיק דלמא ח] (ודאי) שאני הכא דהויא לה [ד]טומאה סרוחה ט] הניחא לבר פדא *דאמר טומאה חמורה עד [ה]לגר וטומאה קלה עד לכלב הא (ב) לא חזיא לגר אלא לר' יוחנן דאמר אחת

אלא לר"א. דאמר שאני אומר מי חשבינן להו כטהורין לגמרי וקאמר יאכלנו נקודים או ילושו: **מה טעם.** לא חשבינן להו חולין גמורין י] לרבנן כיון דבטלה יא] לר"א הואיל ואית ליה שאני אומר: **גזירה שמא יביא כו'.** דאי חשבינן להו טהורין לגמרי איכא למיחש כי הוה ליה קב אחר חולין טמאין מייתי יב] לה ומערב לה בקב ועוד ממין זה וקסבר (ג) יג] איבטלה לקב קמא ברובא דהאי קב ועוד וכיון דאיכא בהאי קב ועוד משהו אחד ממאה טמא מן התרומה טמאה שנפלו שם ובטלינן עכשיו מולא טמא ראשון את טמא שני וניעור מתורת יד] טהורה ומצטרף עם זה והוו להו פלגא ופלגא ולא מיבטל אלמא טומאה שבטלה חוזרה וניעורה מתורת טהרה: **א"ל אם טומאה עוררת את טומאה טהרה יעורר את הטומאה.** בתמיה כלומר מים שבקדרה שטהורים היאך יעוררו מים שבציר לטמא: **איתיביה.** לרבי ירמיה: **אפר כשר.** של פרה אדומה: **אפר מקלה.** אפר דעלמא: **לטמא.** את הנוגע בה כדכתיב והנוגע במי הנדה יטמא (במדבר יט): **ואי אמרת טומאה.** המתבטלת ברוב לא בטלה לגמרי אלא כמאן דאיתיה דמי דאי משכחת טומאה אחריתי מצטרפת בהדה נהי דהאי אפר טו] במגע לא מטמא דכיון דרובו טהור אמרינן באפר מקלה נגע שהוא הרוב אבל במשא מיהא ליטמא דהא מ"מ הטומאה נשא והסיט וקי"ל דמי חטאת ואפר חטאת מטמאין במשא בפ"ק דיומא (דף יד.) : טז] **בטילה בשחוטה.** חתיכת נבילה שנתערבה בשתי חתיכות שחוטות בטלה נבלה ברוב מלטמא דמין בשאינו מינו בטל והאי מין בשאינו מינו הוא: **דאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה** יז] . ומאן דגריס שאי אפשר לנבילה שתיעשה שחוטה שבשתא היא דהא אפשר לנבילה שתהא לה תורת שחוטה שלא תטמא כלום כגון כי מסרחא לה יח] פרחה טומאה מינה כדאמרינן לקמן הראויה לגר קרויה נבילה והכי מפרש במנחות בפרק הקומץ רבה: ואי אמרת טומאה שבטלה כמאן דאיתא דמיא דאי משכחת טומאה אחריתי חוזרה וניעורה ה"נ נהי דבמגע לא מטמא דלא אזלינן אחר יט] חתיכת נבילה [א] בשתים דשחוטה: **אינה מטמאה לא במגע ולא במשא.** ואוקימנא לעיל משום ביטול ברוב נגעו בה ואי טומאה המתבטלת ברוב כמאן דאיתא דמי תטמא במשא: **טומאה חמורה.** דהיינו משא: **עד לגר.** עד שהיא ראויה לאכילת גר תושב אבל אם סרחה ואינה ראויה לגר תו לא מטמאה במשא

אבל

סבר איבטלינהו ברובא. תימה מה יועיל הא אין מבטלין [איסור] לכתחלה ואפי' שוגג אם בטלו אינו מבוטל למ"ד בגיטין (דף נד:) נפלו ונתפלעו בין בשוגג בין במזיד לא יעלו מיהו איכא למ"ד התם בשוגג יעלו ושמא הא חשיב שוגג כשסבור שמותר לבטל: **ואי** אמרת טומאה כמאן דאיתיה כו'. מתוך פי' הקונטרס משמע שבא לדקדק דאין טומאה עוררת טומאה מדחשבינן טומאה כמאן דליתא וזה איכה סוגית הש"ס שיבא אביי להקשות על עצמו כ] דפי' דטומאה עוררת טומאה ועוד דתיקשי ליה ממתני' אלא אפילו לא חשיבא טומאה כמאן דאיתא מ"מ בדין הוא על טומאה שעוררת טומאה כא] [ב] דאי נמי לא הויא טומאה כמאן דאיתא: **נבילה** בטלה בשחוטה. ומסיק לענין מגע אבל לענין משא מטמא ועל כרחין כשיש בנבילה כזית במקום אחד דאי לאו הכי במשא כב] לא מטמא כדמוכח בהעור והרוטב (חולין קכד:) דשני חצאי זיתים דנבילה שתחבם בקיסם אפילו הוליך והביא כל היום כולו טהור אלא היכא דמרודד ודבוק זה בזה קצת ותימה אי דנגע בכל הזיתים אמאי טהור דאפי' נגע בכולו משמע דטהור דומיא דמשא ומיהו היכא דלא נגע כולו בבת אחת אלא נגע בזה וחזר ונגע בזה אפשר דטהור כיון דבכל פעם שנוגע אין יודע כג] שיהא נוגע בטומאה ולא הוי כמי ספק טומאה ברשות היחיד כיון דבטלה ברוב כד] ועוד יש לפרש כשנימוח הכל יחד נבילה ושחוטה והוי כמו מרודד ואתיא שפיר אפי' לר"ע דהעור והרוטב (ג"ז שם) דלא"ג דפליג התם אפי' במרודד דלא מטמא במשא היינו בעור אבל במרודד בקיסם אפילו ר"ע מודה כדקאמר התם ומודה ר"ע בשני חצאי זיתים שתחבם בקיסם והסיטן שהוא טמא ומוקי ליה במרודד ואפילו לא יהא הסיטן דהתם דוקא אלא אפי' במגע מטמא דאי במגע לא מטמא לא הוה מטמא במשא מ"מ בהאי דהכא לא מטמא במגע דבטל ברוב וקצת תימה דכיון כה] דחשיב הכא חיבור במרודד בקיסם מההוא טעמא דמטמא במשא משום דטומאה כמאן דאיתא דמיא מההוא טעמא גופיה תטמא במגע ויש לחלק וא"ת כו] וכיון דלא אתי הכא לכלל מגע היכי מטמא במשא לר"ע וי"ל דה"מ כגון קולית חתומה שאין יכול ליגע או כגון שני חצאי זיתים על העור דפליגי ר' ישמעאל ור"ע אבל הכא דאיכא כז] שם שיעור טומאה במקום אחד וכר מגע הוא אלא דאין ידוע איזהו בא לכלל מגע קרינא ביה וא"ת מאי שנא דלענין טומאת משא לא מהני ביטול ברוב משום דסוף סוף הרי נשא כזית נבילה ולענין איסור מהני דאפילו איסורין מבטלין זה את זה כדאמר ר"ל בפרק התערובות (זבחים דף עח.) דפיגול ונותר וטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור לכ"ע כח] א"א שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו ודייק מינה ש"מ איסורין מבטלין זה את זה משמע דבהיתר פשיטא לכ"ע דמבטל את האיסור וה"נ אם כט] נימוחה הנבילה והשחוטה אע"ג דבמשא טמא יהיה פטור אפי' היה אוכל [ג] בכדי אכילת פרס אע"ג דמה נפסך הרי אכל כזית נבילה בכדי אכילת פרס וגבי גיד הנשה פריך בחולין (דף צט:) וליבטל ברובא ומשני בריה שאני משמע דאיסור מתבטל ברוב בכ"מ כי לא הוי בריה או את שדרכו וכל שדרכו ובסוף ביצה ל] (דף לח.) גבי ליבטל מים ומלח לגבי עיסה מייתי עלה נתערב קב חיטין של חבירו בקבים שלו דנהי דלר' יהודה לא בטל לרבנן מיבטל בטיל וי"ל דלענין אכילה כל משהו ומשהו כשנכנס בבית הבליעה קמא קמא בטל ברוב היתר ודמי למגע כשנגע וחזר ונגע דטהור ואע"ג דמסתבר דטומאת משא גופיה ליתא אלא מדרבנן דהא נתבטל ברוב מ"מ נהי דגזור רבנן לענין משא לא גזור לענין איסור דלא דמי מטעמא דפרישית: **הניחא** לבר פדא כו'. תימה אמאי לא פריך מההיא דר"ש דלעיל דנימוק הולד עד שלא יצא לא] ומטעם ביטול ברוב הוא כדמפרש ר' יוחנן בהדיא בפרק המפלת (נדה כז.) ולעיל נמי קאמר דאמרו דבר אחד משמע דטעמא דר"ש כטעמא דר"א בן יעקב ומההיא הוה מצי לאקשויי אפי' לבר פדא דגבי טומאת מת לא שייך טעמא דראויה לגר ומדאינה מטמאה באהל אלמא טומאה כמאן דליתא וי"ל דהוה מצי לדחויי לב] כר"ל דפליג אדר' יוחנן בפרק המפלת (גם זה שם:) דמפרש טעמא משום בלבול לורה דהאי נפל שבשליא אין עליו לא תורת בשר ולא תורת עצמות ולא לג] [ד] תולין כמו שפי' בנדה א"כ מטעמא דמת שלם יש כאן הוא [ה] דמטמינן שפיר לפיכך לרבי יוחנן כשנטל כל שהו ממנו בדם הלידה טהור דתו ליכא הכא מת שלם ור"ל מטהר ליה לד] מטעם בלבול לורה ועוד י"ל דהוה מצי לשנויי ההיא דנדה כמאן דאמר אין מאהיל וחוזר ומאהיל: **טומאה** חמורה עד לגר. הא דאיצטריך לעיל רבי יוחנן טעמא משום ביטול ברוב לפי סברתו דאית ליה אחת זו ואחת זו עד לכלב אבל לבר פדא לה] בלא טעמא דביטול [ו] ברוב: **טומאה** קלה עד לכלב. בטומאה קלה פשיטא ליה לכולהו דעד לכלב כדתנן טהרות (פ"ח משנה ו) כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מלאכול לכלב ובקונטרס פי' דטומאה חמורה לו] משא וטומאה קלה הייני מגע והא דאין חררת דם מטמאת במגע דאמרי' בדם הלידה נגע שהוא לז] [ז] אב והשתא לפירושו אית נמי לבר פדא הא דא"ר יוחנן לעיל משום ביטול ברוב נגעו בה לח] ואין נראה דכל טומאת נבילה בין מגע בין משא קורא טומאה חמורה והוא עד לגר דהא דריש טעמא בסמוך כשאינה

רבינו גרשום

ואותה סאה עצמה תיאכל ניקודין. משום דהוא ספק תרומה טמאה ספק חולין. ואית דאמר ניקודין פירורין פירורין פחות מכביצה ואכיל לכולהו סאה שעלתה ולשאר ניקודין. למ"ה: ואמר עולא מה טעם. דאותן חולין יאכלו ניקודין הואיל ופשי' ליה דהיא [סאה] שנפלה היא שעלתה: גזרה שמא יביא ממקום אחר קב חולין טמאין וקב ועוד ממין זה מהני חולין וסבר איבטיל הני קב חולין טמאין ודאין ברובא בהני קב ועוד [וכיון] דאיכא בהו בהני קב ועוד האי משהו דאי אפשר דלא ליהוי בהו משהו מן סאה דתרומה טמאה שנפלה בהו אע"ג דאמרן היא סאה שנפלת היא סאה שעלתה ומצא מין ההוא את מינו ההוא קב חולין טמא וניעור מתורת ביטול ברוב אלא מצטרפין יחד וטמאין: א"ל. אביי לא דמי ציר להא (דאיכא) [דהתם] דין הוא דטומאה עוררת טומאה דהאי משהו טמא והאי קב חולין טמאין הלכך מצטרפין: אבל טהורה מים טהורה שבקדרה מי עוררת טומאה. כלומר שיצטרפו טהורין המים שבקדרה עם מיעוט מים טמאין שבציר ודאי לא מצטרפי: אפר כשר. היינו אפר פרה: הולכין אחר הרוב לטמא. אם רוב הוא אפר פרה מטמא כדכתיב והנפש הנוגעת תטמא עד הערב: ואי אמרת טומאה כמאן דאיתא ולא מתבטלת דלאחר שבטלה ברוב חוזרה וניעורה נהי דבמגע לא מטמא כיון דנתערב לא ידעינן הי ניהו דפרה שמא שלא נגע בההוא דפרה: במשא מיהא ליטמי. אם נשאו כולו הרי יש בו דפרה: אין הכי נמי הא איתמר עלה וכו': והאמר רב חסדא נבלה בטיל כו'. כדפרשינן בהקומץ במנחות: אנן כר' חייא מתנינן לה דתני ר' חייא כו'. ואיתמר עלה כו' תיטמא במשא. כיון דאמרת טומאה כמאן דאיתיה דמיא: אישתיק. רב דימי: ומפרק תלמודא מיהא לא קשיא דשני הכא משום דהויא טומאה סרוחה. חררת דם ומשום הכי אינה מטמא במשא: הניחא לבר פדא דאמר טומאה חמורה. דנבלה מטמא במשא לעולם עד שנפסלה מלאכול לגר: וטומאה קלה. טומאת אוכלין בכביצה לעולם מטמא עד שאינן ראוין לכלב. והאי חררת דם נמי משום הכי לא מטמא במשא דאינה ראויה לגר דסרוחה היא: אלא לר' יוחנן וכו':

עין משפט נר מצוה

כה א ב מיי' פט"ו מהל' פרה הלכה ד :

כו ג מיי' פ"א מהל' אבות הטומאה הל' יב:

כז ד ה מיי' שם הלכה יד [דע דבמיי' שם דין יג ועוד שם פ"ג דין יא ועי"ש פ"ד דין יב ועוד בפ"ב מהל' טומאת אוכלין דין יא פסק כרבי יוחנן]:

שיטה מקובצת

א] או יתחלקו לעיסות : ב] יהא במקום אחד כביצה : ג] תיבת הוא נמחק : ד] נבילה. עי' תשובת הרשב"א סי' רפ"ד. (ביצה לח.) : ה] שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה ואי אמרת איתה נהי : ו] והא תנן רבי : ז] במשא ואי אמרת איתה נהי דבמגע לא מטמא תטמא במשא אישתיק א"ל דלמא והרנמ"ה לא גריס א"ל : ח] תיבת ודאי נמחק : ט] סרוחה א"ל הניחא : י] גמורין. ס"א לר"א הואיל כו' : יא] דבטלה ולר"א הואיל: יב] מייתי ליה ומערב ליה בקב : יג] וקסבר איבטליה לקב טמא ברובא דהאי קב ועוד ממין זה וכיון: יד] מתורת טהרה ומצטרף זה עם זה : טו] אפר לא מטמא במגע דכיון : טז] מה"ד נבילה בטילה : יז] נבילה שלא תטמא לעולם במשא ולא אדם וכלים כנבילה וה"ג לפי שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה ומאן: יח] לה דפרחה טומאה: יט] א] אחר הרוב ואמרי' באחד התערובות נגע אבל במשא תטמא דהא מ"מ הטומאה נשא הס"ד ומה"ד בטלות זו בזו כדפרישית התיבת: כ] עצמו שהוא עצמו פי' דטומאה: כא] טומאה דא"כ לא: כב] במשא נמי לא: כג] אם נוגע תיבת שיהא נמחק: כד] ברוב. גליון ודוחק הוא זה ועוד דגם במשא היה פטור בכה"ג אם תגביה בזה אחר זה הלכך נראה לפרש דמיירי כשנימוח: כה] דכיון דבעיא הכא במרודד תיבות דחשיב חיבור נמחק : כו] וא"ת והכא כיון דלא: כז] תיבת שם נמחק : כח] לכ"ע דאי אפשר שלא כו' ש"מ שאיסורין מבטלין: כט] אם נימוחו הנבילה והשחוטה יחד אע"ג דבמשא יהיה מטמא פטור האוכל אפילו היה אוכל הכל בכדי אות ה' נמחק : ל] ביצה נמי גבי : לא] יצא דמטעם ביטול: לב] לדחויי דסבר כריש לקיש כו' המפלת ומפרש טעמא: לג] תולין תורת נצל כמו שפירש בנדה. דכל המת שלם יש כו' שפיר לכך לר': לד] ליה בלא שום חסרון מטעם: לה] פדא בלאו טעמא : לו] חמורה קורא משא: לז] שהוא רוב והשתא כו' אית ליה נמ: לח] בה וקשה דכיון דאינו קרויה נבילה כדמפרש דנבילה הראויה לגר קרויה נבילה א"כ לא תטמא לא במגע ולא במשא :

א] נראה דגרס ברש"י דאזלינן אחר הרוב ואמרינן כו'

פרה פ"ט מ"ז

מנחות כג. [נזיר לח:]

[מנחות כג.]

[חולין עג. מיר ג.]

הגהות צ"ק [א] שנתערבה בשתיה שהוא הרוב והס"ד : [ב] כמו אם הויא טומאה כמאן : [ג] כזית בכלי : [ד] תולה נלל וקבר כמו : [ה] למטמאין לשפיר : [ו] ברוב וטומאה קלה כו' הד"א : [ז] הרוב :

הגהות הב"ח (א) גמ' אמאי דנהי דבמגע לא מטמא וכו' אישתיק א"ל דלמא שאני : (ב) שם לכלב הא ודאי לא חזיא : (ג) רש"י ד"ה גזירה וכו' וקסבר איבטלינהו לקב קמא :

תורה אור

*אחת זו ואחת זו עד לכלב הא חזיא לכלב קשיא גופא בר פדא אמר טומאה חמורה עד לגר וטומאה קלה עד לכלב ורבי יוחנן אמר אחת זו ואחת זו עד לכלב מ"ט דבר פדא *דכתיב °לא תאכלו כל נבלה לגר וגו' [דברים יד] הראויה לגר קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה ואידך למעוטי היכא דהסריחה מעיקרא ואידך הסריחה מעיקרא לא צריכא קרא למעוטי עפרא בעלמא הוא תנן רבי אליעזר בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר ונפטרת מן הבכורה ותני ר' חייא אינה מטמאה לא במגע ולא במשא ואמר ר' יוחנן משום ביטול ברוב נגעו בה מאי איריא משום ביטול ברוב תיפוק לי דלא איתחזי א] כלל הא נמי איתחזי מעיקרא ב] אגב אימיה תנן התם *ר' אליעזר בן יעקב אומר אציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה זאת אומרת נחשדו עמי הארץ לערב מחצה [א] בציר ולמה לי מחצה אפילו בציר ממחצה נמי ג] והני משהו הוה ליה פלגא ופלגא לא בטיל אימא עד מחצה איבעית אימא טומאת עם הארץ דרבנן טומאת משקין דרבנן ברובא גזרו רבנן בפלגא ופלגא לא גזרו בה רבנן: **מתני'** ברשב"ג אומר הלוקח בהמה מניקה מן העובד כוכבים (א) אין חוששין שמא בנה של אחרת ד] היה גנכנס לתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ושאינן מבכירות מניקות אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו ה] או שמא בנה של זו בא לו אצל זו: **גמ'** אמר רב ו] נחמן משמיה דרב הלכתא בכוליה פירקין בר מפלוגתא אמר רב ששת *אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא אהייא אילימא ארישא ז] (ב) מפליגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אלא אדרבי אליעזר בן יעקב משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי אלא אדרבן שמעון בן גמליאל ח] מפלג פליג בברייתא אלא אדרבי יוסי בן המשולם הא אמר רב חדא זימנא דאמר רב הלכתא כרבי יוסי בן המשולם אלא אשער בעל מום מיפלג פליגי עקביא בן מהללאל ורבנן לעולם אדרבן שמעון בן גמליאל והא קמ"ל ט] דברייתא לא פלוגתא היא וכיון דאמר רב הלכתא בכוליה פירקין בר מפלוגתא

הלכה

[יבמות כד: וש"נ]

אבל טומאה קלה של מגע מטמא עד שתפסל מאכילת כלב שפיר יו] דזו אינה ראויה לגר להכי לא מטמאה במשא ובמגע נמי לא דאמרי' בדם הלידה נגע שהוא הרוב: **הא חזיא לכלב.** ותטמא במשא קשיא לרבי ירמיה: **הסריחה מעיקרא.** כגון שנשתברו אבריה מחיים והתליעה ההיא אע"ג דחזיא לכלב לא מטמאה במשא דהא מעולם לא ירדה לטומאת משא אבל אי מעיקרא חזיא לגר ונחתא לה טומאת משא תו לא סליק מינה יא] עד שתיפסל מכלב ואי קשיא לעיל נמי אמאי מוקמינן לה בקשיא הא הוה ליה לתרוצי להכי לא מטמא הך חררת דם במשא דמעיקרא סרוחה היא ואפי' רבי יוחנן מודה בה תריץ לאו סרוחה מעיקרא היא דהא חזיא לגר אגב אימיה כל זמן שהיתה בבטן והכי מוקי לקמן: **ציר טהור.** כגון שהשיקו במים שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא כדמפרש נחשדו עמי הארץ לערב מחצה מים בצירם וכי נפיל ביה כל שהוא מצא מין את מינו ורבו מים על הציר וטמאים ולמאן דלית ליה טומאה שבטלה חזרה וניעורה מוקי ליה שנפלו בו לאחר השקת מי עם הארץ כל שהוא: **עד למחצה.** קרוב למחצה: **טומאת משקין דרבנן.** בפ"ק דפסחים (דף טז.): **מתני' אין חוששין שמא בנה של אחרת היה.** שיהא הבא אחריו יב] בכור ספק דנימא הך בהמה לא ילדה מעולם אלא (ג) שאהבה זו את בן חבירתה ואי משום דיש לה חלב הא איכא מיעוטא דחולבות אע"ג שאינן יולדות הא ודאי לא אמרי' אלא ודאי בנה הוא ופטורה מן הבכורה: **מבכירות.** בחורות שלא ילדו (ד) יג] אלא עכשיו: **אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו.** דליחוש לכולהו בספק בכורות אלא ודאי אותם הכרוכים אצל המבכירות הוו בכורות ודאין ואותן הכרוכים אחר שאינן מבכירות יד] בוודאי הוו פשוטין ודאין: **גמ' קב ונקי.** (ה) לא איצטריך לרב לאשמועינן. קב ונקי מעט שלא הוזכר אלא במקומות מועטין ומה שאמר נקי הוא שהלכה כמותו: טו] [נ] דר' יוסי בן המשולם ושער בכור בעל מום הלכתא ניהו במתני' ומפרש לקמן: **לאו פלוגתא היא.** לא חשיבא פלוגתא וכיון דבמתני' לא פליגי עליה הלכתא כוותיה:

הלכה

כשאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה והאי טעמא שייך בין למגע בין למשא וטומאה קלה היא טומאת אוכלין למנות בו ראשון ושני ומליצו לשון טומאה חמורה וקלה טז] (בדבר) על זה בכריתות (דף כא.) ובנדה בפרק בא סימן (דף נ:) גבי גוזל שנפל לגת:

אחת זו ואחת זו עד לכלב. אין לפרש דטעמא דרבי יוחנן יז] ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו דההיא אכילה יח] [ג] לכלב קיימא אלא יש לפרש מדכתיב (מלכים ב ט) ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל אלמא אכילת כלבים שמה אכילה ומינה מוכח בפ"ב דזבחים (דף לה.) דחשב ע"מ שיאכלוהו הכלבים למחר הוי פיגול: **ואידך** למעוטי סרוחה [ד] מעיקרא יט] דרבי יוחנן. ותימה דמתוך סוגיא דפ' בתרא דמס' ע"ז (דף סז:) משמע לר' יוחנן דסרוחה מעיקרא לא צריכא קרא למעוטי כ] דבההיא דקאמר רבי יוחנן טעמו וממשו כא] ואמר רב כהנא מדברי כולן נלמד נותן טעם לפגם מותר דמוקי לה התם כר' שמעון ומפרש טעמא דר' שמעון מהאי קרא דראויה לגר וקאמר ואידך כלומר מאן דאסר טעם לפגם ההוא למעוטי סרוחה מעיקרא ואידך כלומר ר' שמעון סרוחה מעיקרא לא צריך קרא וי"ל דלענין איסור אכילה ודאי לא צריך קרא כב] מעיקרא עפרא הוא אבל לענין טומאה הוה אמינא דמיטמא דאע"ג דלא חזיא לאכילה מידי דהוה אשרץ ושכבת זרע וזיבה:

תנן התם. במסכת מכשירין (פ"ו מ"ג) רבי כג] אליעזר אומר ציר טהור פירש בקונטרס כגון שהשיקו במים והדין עמו דבציר של עמי הארץ איירי הכא כדמוכח שמעתא וריישא דהך משנה ואי אפשר לומר שיהא טהור בלא השקה כד] דסתמי' הוי רובא ציר ולאו בר קבולי טומאה הוא דהא אמרן לעיל דבעו השקה (ועוד מדתנא ציר טהור ולא תנא ציר כה] [ה] טמא שנטהר בהשקה):

שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא. כדמפרש נחשדו עמי הארץ לערב מחצה מים בצירן וכי נפל ביה כל שהוא מצא מין את מינו ורבו מים על הציר וטמא ולמאן דלית ליה טומאה שבטלה חזרה וניעורה מוקי כו] ליה שנפלו ביה לאחר השקה מי עם הארץ כל שהוא כך פי' בקונט' כז] והך דפי' מים של עם הארץ ולא פירש מים טמאים משום דמתני' קתני מים סתם וא"ת ולמאן דמוקי לה שנפלו בו מים של עם הארץ פשיטא דטמא כמו מתחלתן דבעי השקה דמאיזה טעם בעי השקה מתחלתן אי רובא ציר הא כח] אמרו לעיל דמיעוטא מים בטלי להו ברובא ובלא השקה נמי טהור אלא חיישינן דלמא רובא מיא ומהאי טעמא גופיה כט] נפלי ביה לאחר השקה מים טמאים כל שהוא הרי מים טמאים הללו חוזרים ומטמאין אותן מים הטהורים ואי לאשמועינן היא גופה דציר של עם הארץ בעי השקה בפירוש הוה ליה למיתני הלוקח ציר מעם הארץ משיקו במים וטהור ל] וי"ל דלא דמי סופו לתחלתו דס"ד מתחלתו נעשה הציר כמים טמאים לא יהא מחזקת טומאה על ידי שנתלה לומר שהמים הם מעט אבל הכא [ו] השקה דמה נפשך טהור הוה אמינא לא] דשנפלו לו טמאים כל שהוא משום חששא דשמא מים רוב לא נוציאנו לב] מחזקה והשתא למאן דמוקי האי כל שהוא מים טמאים [ז] הוא לג] ודייק מינה רב נחמן זאת אומרת נחשדו עמי הארץ לערב מחצה מים לד] בצירן כלומר פעמים שמערבין בו מחצה מים לאו למימרא שאם היה בו רוב לה] לא היה טמא כשנפלו בו מים כל שהוא דכמו כן היה טמא כדפרישית אלא למימרא שאם מתחלתן לא היו רגילין לערב כי אם מועטין אם כן לו] (אם) לא הוה מטמא מים כל שהוא דהא אכתי רובא ציר הוא: **אלא** אדרבי אליעזר בן יעקב כו'. ואם תאמר הא מיפלג פליגי רבנן דרבי שמעון דשיליא לז] דלעיל ואין לומר דדלמא רב סבר כריש לקיש דמפרש טעמא בפרק המפלת (נדה כו:) משום דנתבלבלה צורתו דכל שכן דקשה טפי לח] דאי טעמא דבלבול צורה אלמא לרבי שמעון לא בטל ברוב ויש לומר דדלמא ר"ש סבר לט] כמאן דאמר טומאה חמורה עד לגר דלדידיה לא צריכין לטעמא דביטול ברוב וכמו שפירש' לעיל דכל טומאת נבילה קרי טומאה חמורה אפי' טומאת מגע אי נמי לא חשיב פלוגתא כיון דלא נחלקו עליו בהדיא באותו דבר עצמו מ]: **משנת** רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי. אע"פ שיש מקומות שפוסק הלכה כר' אליעזר בן יעקב כדאשכחן בריש הדר עם הנכרי (עירובין דף סב:) ורב גופיה בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף ס.) יש מא] דלא מסתבר כותיה לפיכך הוצרך לפסוק הלכה:

ופלוגתא

צ"ל: הלא ועוד צ"ל קודם דהא אמרן לעיל

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פט"ו מהל' טומאת אוכלין הל' ד:

כט ב מיי' פ"ד מהל' בכורות הלכה ח טוש"ע י"ד סי' שטו סעיף ב:

ל ג מיי' שם פ"ה הלכה ד טוש"ע שם סעיף ה:

שיטה מקובצת

א] איתחזי לגר כלל: ב] מעיקרא לגר אגב: ג] נמי וההוא פורתא הוי ליה [פלגא] ופלגא בפלגא לא בטיל אימא עד למחצה איבעית אימא לעולם מחצה טומאת: ד] אחרת. עיין (לעיל דף כ ע"ב) בתוס' ובמסכת (עבודה זרה דף מ): ה] אצל זו ושמא בנה: ו] תיבות נחמן משמיה דרב נמחק: ז] ארישא מיפלג פליגי: ח] מיפלג פליגי: ט] קמ"ל דפלוגתיה דברייתא לא: י] תיבת דוו נמחק: יא] מינה טומאה עד שתיפסל לכלב: יב] ספק בכור דנימא: יג] ילדו עד עכשיו: יד] תיבת בוודאי נמחק: טו] כמותו הס"ד ומה"ד פליגי בברייתא ומפרש לקמן: טז] וקלה נזכר על זה בפרק דם שחיטה בכריתות: יז] יוחנן מדכתיב ובשר: יח] אכילה לאו אכלב קיימא: יט] מעיקרא פי' ר' יוחנן: כ] למעוטי וכההיא דקאמר: כא] וממשו כו' ואמר רבא מדברי: כב] קרא לסרוחה מעיקרא דעפרא בעלמא הוא: כג] אליעזר בן יעקב אומר: כד] השקה מטעם דסתמית: כה] ציר סתם משמע שנטהר בהשקה: כו] מוקי לה: כז] בקונטרס והא דפי': כח] הא אמרן לעיל דמיעוטא מים בטיל להו ברובא: כט] גופיה אי נפלי: ל] וטהור וממילא (לא) שמעינן דאם נפל לתוכו מים טמאים לאחר השקה דטמא מאותו טעם דבעי השקה גי' מהרא"ש ז"ל: לא] אמינא דכשנפלו בו מים טמאים: לב] נוציאנו מחזקת טהרה והשתא: לג] הוא דדייק מינה: לד] מים בצירן כלומר: לה] רוב מים לא: לו] כן גם עכשיו לא הוה מטמא בשביל מים: לז] דשיליא בבית ואין לומר: לח] טפי דמדמצריך טעמ' דבלבול צורה אלמא דאפי' לר' שמעון: לט] סבר כבר פדא דאמר: מ] עצמו ועי"ל דההיא דנדה שייכא למילתא דראב"י דלא איירי כלל בטומאת מגע ומשא במתני' אלא בברייתא דר' חייא: מא] יש מקומות דלא:

מסורת הש"ס

חולין עה.

[בע"ז סז: איתא דתניא]

מכשירין פ"ו מ"ג

רבינו גרשום

ואידך. ר' יוחנן ההוא לא תאכלו כל נבלה לגר למעוטי היכא דהסריח מעיקרא קודם שתהא נבלה דלא איתחזי לגר ההיא לא מיטמיא אבל איתחזי לגר לעולם מטמא עד שתיפסל לכלב: האי נמי איתחזי לגר מעיקרא אגב אימיה. דאי לא שפעה ונשחטה ונמצאת חררת דם היתה ראויה לגר אגב הבשר וכיון דאיתחזי אגב אימא איתחזי נמי כששפעה ודין הוא שתטמא אי לאו משום דאמרינן דבטל ברוב: ציר טהור שאין רובו מים שאין צריך השקה כיון שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא וצריך השקה: לערב מחצה מים בצירן וכיון דנפל בתוכו משהו מים הוי רוב מים ומקבל טומאה: ופלגא לא בטיל. דמיעוטא מים אמרן לעיל דבטלי ברוב אבל מחצה לא בטלי: אימא עד למחצה. כלומר עד קרוב למחצה מערב בצירן וההוא משהו שנפל משלימן למחצה ולא בטיל: וטומאת משקין דרבנן. דדרשינן הכי לקרא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא מאי יטמא הכשר. ולא מטמו אלא מדרבנן ולא גזרו רבנן אלא ברובא: אין חוששין שמא בנה של אחרת היה. זה שמניקה וזו לא ביכרה עדיין אלא ודאי בנה הוא ופטורה מן הבכורה. וראה את המבכירות מניקות. ואת שאינן מבכירות נמי מניקות. אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו. והויין כולו ספק בכורות. אלא את שיונקות מן המבכירות הן הבכורות ודאין והשאר חולין וודאין: הלכתא בכוליה פירקין במתניתין בין סתמא בין בחד תנא היכא דלית פלוגתא: אהייא. אמר הלכתא: אדר' אליעזר הא לא צריך למימר דקי"ל משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי דהלכתא כוותיה: מיפלג פליגי בברייתא. כדאמר לקמן: הא אמרה רב חדא זמנא. לקמן:

הגהות צ"ק [א] מים בציר: [ב] אדר' יוסי בן המשולם גבי שיער: [ג] לאו אכלב: [ד] מעיקרא. אליבא דר"י קאמר ותימה: [ה] טמאה משמע שנטהר בהשקה: [ו] אחר השקה דמה נפשך: [ז] הא דדייק מינה ר"נ:

הגהות הב"ח (א) במשנה מן העובד כוכבים אינו חושש שמא וכו' מניקות אינו חושש שמא: (ב) גמ' אילימא ארישא מפליג פליגי ר' ישמעאל: (ג) רש"י ד"ה אין חוששין וכו' אלא שאוהבת את זה בן חבירתה: (ד) ד"ה מבכירות וכו' ילדו עד עכשיו: (ה) ד"ה קב ונקי ולא וכו' קב מעט כצ"ל ותיבת ונקי נמחק:

הלכה כרבי יוסי בן המשולם למה לי אי אמר הלכתא (א) דכוליה פירקין ולא אמר הלכתא כר' יוסי בן המשולם הוה אמינא אדרבי יוסי בן המשולם קאי ומאי בכוליה פירקין דר' יוסי תרתי אמר ופלוגתא דברייתא פלוגתא היא אשמעינן הלכה כר' יוסי לאשמועינן דאדרבן שמעון בן גמליאל קאי ופלוגתא דברייתא לאו פלוגתא היא מאי ברייתא דתניא הלוקח בהמה מניקה מן העובד כוכבים הבא אחריו בכור מספק מפני שמרחמת אע"פ שאינה יולדת רשב"ג אומר דבר בחזקתו וכן היה רשב"ג אומר הנכנס אלתוך עדרו בלילה וראה כעשר כחמש עשרה מבכירות ושאינן מבכירות (ב) יולדות למחר השכים ומצא זכרים תלויות בשאין מבכירות ונקבות תלויות במבכירות אינו חושש שמא בנה של זו בא לו אצל זו: איבעיא להו (ג) דבר בחזקתו דקאמר רשב"ג דאינה מרחמת אלא אם כן יולדת הא היכא דאוליד חיישינן לרחומי או דלמא דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא ליה למאי נפקא מינה למלקא עלה במשום אותו ואת בנו אי אמרת דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא לקי ואי אמרת דלא דידה נמי מרחמא לא לקי מאי ת"ש רשב"ג אומר הלוקח בהמה מן העובד כוכבים אינו חושש שמא בנה של אחרת היה מי קתני הוא היה קתני ה"ק אינו חושש שמא בנה של אחרת אלא א"כ היה לה ולד מעיקרא ת"ש נכנס בתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ואת שאינן מבכירות מניקות אינו חושש שמא בנה של זו בא לו אצל זו או שמא בנה של זו בא לו אצל זו ואמאי ליחוש דלמא רחומי רחים במקום דידה לא שבקא דידה ומרחמא דלא דידה ת"ש (ד) דבר בחזקתו [וכן] כו' מאי לאו רישא דומיא דסיפא מה סיפא ודאי דידה אף רישא ודאי דידה מידי איריא האי כדאיתא והאי כדאיתא ומאי וכן אפטורה דבכורה ארבב"ח אר"י ראה גחזיר שכרוך אחר רחל פטורה מן הבכורה דואסור ה באכילה °עד יבא ויורה צדק לכם פטור מן הבכורה כמאן כרשב"ג ואסור באכילה כרבנן ותו אי כרבנן מאי עד יבא ויורה צדק לכם עד שיודע לך דבר מיבעי ליה וכי תימא מספקא ליה אי הלכה כרשב"ג אי כרבנן אי מספקא ליה אמאי פטורה מן הבכורה ותו מי מספקא ליה *והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה לעולם פשיטא ליה הלכה כרבן שמעון בן גמליאל מיהו מספקא ליה אי סבר רבן שמעון בן גמליאל יולדת מרחמת או אינה מרחמת אי הכי עד דאשמעינן חזיר לישמעינן טלה ולמילקי עליה משום אותו ואת בנו חזיר איצטריכא ליה דאי אשמעינן טלה הוה אמינא אם תמצא לומר דסבר יולדת מרחמא דמינה דלא מינה לא אשמעינן חזיר (דמרחמת) ואפילו דלאו מינה נמי דאיכא למימר דלמא מרחמא והיינו דאמר רבי יוחנן בעי

אחאי

תורה אור

הושע י

הלכה כר' יוסי בן המשולם למה לי. הא מהך שמעת מינה דהלכתא כוותיה דהא לא פליגי רבנן עליה: **אי אמר הלכה בכוליה פירקין.** ולא אמר לקמן הלכה כר' יוסי הוה אמינא הלכה בכוליה פירקין אדרבי יוסי קאי: **ומאי בכוליה פירקין.** דמשמע טובא משום דר' יוסי תרתי מילי אמר במתני' עושה מקום לקופיץ וכן תולש את השער לראות את מקום המום אבל אדרבן שמעון לא אמר רב (ה) דהוא אמר בר מפלוגתא ואדרבן שמעון איכא פלוגתא בברייתא ופלוגתא היא להכי אשמועינן הלכה כר' יוסי בהדיא לגלויי ולמימרא דאדרבן שמעון בן גמליאל קאי האי הלכתא בכוליה פירקין ופלוגתא דברייתא לאו פלוגתא: **מרחמת.** אוהבת בן חבירתה: **ומצא זכרים.** שנולדים עכשיו תלויין וכרוכין ויונקין הזקנות שכבר נפטרו מן הבכורה ונקבות הנולדות עכשיו מצא תלויות במבכירות דהשתא אין כאן לכהן כלום דבזכרים אין שום בכור שהרי בני הזקנות הן ונקבות התלויות במבכירות אין דין בכורות נוהגת בהן: **אין חוששין.** להחמיר ולספקן בספק בכורות ולומר שמא בנה של זו בא לו אצל זו וזכרים בני המבכירות: **שאינה מרחמת.** וולד בהמה אחרת: **אא"כ יולדת.** (ו) אם היה לה וולד מתחלה להאי ודאי א"כ לא הוי האי וולד דידה פטורה מן הבכורה דהא הוה לה אחרינא ומיהו היכא דילדה חיישינן לרחומי שמרחמת וולד בהמה אחריתי: **למאי נפקא מינה.** הא לענין בכורה ממה נפשך פטורה דאי האי לאו דידה הא הוה לה אחרינא: **למילקי עליה.** דהאי שכרוך אחריה משום אותו ואת בנו: **לא לקי.** דדלמא לאו דידה הוא: **אין חוששין כו'.** אלמא בודאי דילה (ז) מחזיק ליה דלא מרחמא אלא דידה: **מי קתני.** אין חוששין שמא בנה של אחרת הוא: **היה קתני.** והכי קאמר ממה נפשך פטורה מן הבכורה דאין חוששין שמא מרחמא בן חברתה אלא א"כ היה לה וולד אחר מעיקרא הלכך לענין בכורה ודאי פטורה אבל לענין אותו ואת בנו ספיקא הואי: **דלמא רחומי רחים.** הואיל ולכולן הוי ולדות אלא ודאי אפי' ילדה אינה מרחמת אלא שלה ומשני במקום דידה כו': **הדבר בחזקתו וכן.** כלומר דקתני סיפא *וכן היה רשב"ג אומר הנכנס כו' מאי לאו מדסיפא דקתני וכן כו': **ודאי דידה.** דכל חדא וחדא התלוי בה דידה הויא דהא אמרת במקום דידה לא שבקא דידה ומרחמא דלאו דידה רישא נמי דקתני הדבר בחזקתו בודאי דידה מחזקינן לה ולענין אותו ואת בנו נמי לקי: **הא כדאיתא.** וסיפא ודאי רישא ספק: **ומאי וכן.** הואיל ולא דמו: **ומשני לפטורה.** להא דמו דכי היכי דסיפא פטורות ודאי דהא ודאי נקבות תלויות במבכירות דלא שבקא דידה דקאי קמה ומרחמא דלאו דידה רישא נמי פטורות מן הבכורות ודאי דא"כ לא דידה הוא *יהא יולדת אחרינא ואינה מרחמת אלא אם כן יולדת ולעולם לענין אותו ואת בנו ספק: **שכרוך אחר רחל.** שדבוק אחריה ומניקתו: **פטורה מן הבכורה.** והבא אחריו לא הוי בכור: **כר' שמעון.** *לא מרחמא דלא דידה והאי חזיר גופיה לא קדוש דכדמה הוא: **ואסור באכילה כרבנן.** דחיישינן לרחומי דאי כרשב"ג הוה טמא היוצא מן הטהור ומותר באכילה כדאמרן בפירקין קמא (דף ה:): **עד יבא ויורה צדק לכם.** עד שיבא אליהו ויורה אם מותר אם אסור: **מאי יבא ויורה.** כיון דכרבנן ס"ל דחיישי לרחומי מאי יבא ויורה גלוי מילתא הוא שיגיד לנו אם בנה הוא אם לאו והוראה לא שייך למימר אלא בדבר הלכה: **עד שיודע הדבר.** אם בנה הוא אם לא: **וכי תימא מספקא ליה כו'.** וה"ק עד שיבא ויורה אי הלכה כר"ש ומותר באכילה אי כרבנן ואסור באכילה מספיקא שמא ריחמתו: **לעולם פשיטא ליה הלכה כר' שמעון.** דפטורה מן הבכורה (ח) דודאי א"כ לאו דידה הוא אי לאו דהוה לה ולד לא הויא מרחמא ליה: **ומיהו מספקא ליה אי סבר ר"ש כו'.** והיינו עד יבא ויורה צדק ויעמידנו על טעמו של רשב"ג: **יולדת מרחמת.** והאי אסור באכילה דלענין בכורה מיפטר משום דאי הוה דידה שפיר ואם לאו דידה הוה לה אחרינא ובאכילה אסור דאיכא למימר ולד אחרינא הוה לה ומית ורחמתיה להאי: **או אינה מרחמת.** ומותר באכילה דודאי דידה הוא: **(דאי) לאשמעינן טלה.** וללקו עליה משום אותו ואת בנו ולימא ראה טלה כרוך ברחל פטורה מן הבכורה א) ממה נפשך אי האי לאו דידה אחרינא הוה ליה ומית ורחמיתא האי ב) משום אותו בנו לא לקי עד יבא ויורה לנו טעמו של רבן שמעון: **הוה אמינא אפי' אם תימצי לומר.** יולדת מרחמת הני מילי דמינה אבל חזיר מותר באכילה דלאו דמינה לא מרחמא והא ודאי בנה הואי:

האחי

א) נ"ל הבא אחרי' ב) ומשום נ"ק

ופלוגתא דברייתא פלוגתא היא.° וא"ת דר' יוסי בן המשולם נמי פליגי עליה *ממה נפשך דברייתא מדאיצטריך לפסוק הלכה כמותו וי"ל דשמא אין מחלוקת שויה לא במשנה ולא בברייתא אלא דקים ליה דפליגי רבנן עליה: **הנכנס** לתוך עדרו בלילה כו' ולמחר השכים כו'. תימה למה ליה למינקט בענין זה לימא הנכנס לתוך עדרו וראה זכרים תלוים כו' ונקבות כו' וי"ל דלרבותא נקט הכי דאע"ג דודאי היתה תחלת לידתן בלילה שעדיין אין האמהות מכירין בוולדותיהן ודרכן לטעות בלילה ובא לו בנה של זו אצל זו אפי' הכי לא חיישינן: **ראה** חזיר שהוא כרוך אחר רחל. קצת קשה דנקט חזיר ולא גמל משום דסבר כר' שמעון* דאסר קלוט היוצא מן הטהור ואפי' היה ידוע שהוא בנה של רחל היה נאסר באכילה ומיהו מצינן למימר דאגב דנקט רחל שהיא בהמה דקה נקט חזיר א"כ ניחא למינקט למילתיה ככולי עלמא:

השוחט

תגהות הב"ח

(א) גמ' הלכתא בכוליה: (ב) שם ושאינן מבכירות מניקות למחר השכים: (ג) שם איבעיא להו הדבר: (ד) שם ת"ש הדבר בחזקתו וכן מאי לאו: (ה) רש"י ד"ה ומאי וכו' רב דהא אמר בר: (ו) ד"ה שאינה מרחמת וכו' אחרת אלא א"כ יולדת אם לא היה כו' האי ודאי דידה אי נמי: (ז) ד"ה אין חוששין וכו' מחזקינן ליה: (ח) ד"ה לעולם וכו' בודאי דא"כ לאו דידה:

סנהדרין לא. ב"ק סט. ב"ב קעד. כתובות עז. גיטין לה. עה. ב"מ לח:

וכן נ"ק

עין משפט נר מצוה

מכל מקום בברייתא מדאיצטריך נ"ק

לא א מיי' פ"ה מהלכות בכורות הלכה ד טוש"ע י"ד סי' שטז סעיף ה:

לב ב מיי' פי"ב מהל' שחיטה הלכה יא טוש"ע י"ד סי' טז סעיף ה:

לג ג מיי' פ"ד מהלכות בכורות הל' ח טוש"ע י"ד סי' שטז סעיף ב:

[לעיל ו:]

לד ד מיי' פ"א מהלכות מאכלות אסורות הל' ד טוש"ע י"ד סי' עט סעיף ב:

גליון הש"ס

תום' ד"ה ופלוגתא וכו' וא"ת דר"י בן המשולם. ק"ל הא בממ"נ לפי תירוץ ב' בתוס' במעל"ד זה ד"ה והיינו כיון דלא קמיפלגי על ההיא עצמה לא מיקרי פלוגתא הא לתירוץ זה באמת איכא פלוגתא הן מטעם דבר שא"מ הן מטעם מ"ד בחולין דתולש היינו גוזז אלא דאינו בכלל זה מפלוגתא כיון דליכא פלוגתא בהך דינא עצמו. א"כ ממילא אין התחלה לקושייתם דשפיר הוי מכלל דפליג. ומ"מ הוי ס"ד דפלוגתא דברייתא כהאי דרשב"ג דפליג עלה בדין זה לא הוי בכלל. ולתירוצם א' שם הא הוצרך למיפסק הלכה כיון דטעמא דריב"ה"מ משום דבר שא"מ איכא פלוגתא וצריך לאשמעינן דהלכה מטעם דתולש לאו היינו גוזז ובההיא ליכא פלוגתא וממילא לא ידעינן דפלוגתא דברייתא לא הוי פלוגתא:

סא יולדת אחרינא דאינה כו' נ"ק

*דלא מרחמא אלא דידה נ"ק

רבינו גרשום

מהו דתימא כי אמר רב הלכתא בכוליה פירקין בר מפלוגתא אדרבי יוסי קאמר ומאי בכוליה פירקין דקאמר משום דתרתי הלכות א"ר יוסי עושה מקום וכן התולש להכי נקט לישנא דכוליה פירקין. אבל לעולם אין הלכה כרשב"ג משום דפליגי בברייתא להכי קאמר הלכה כר' יוסי בן המשולם בפירוש למימרא דמאי דקאמר הלכה בכוליה פירקין אדרבן שמעון בן גמליאל קאמר משום דלא חשיב פלוגתא דברייתא: מפני שמרחמת. מניקה וולד של בהמה אחרת אע"פ שאינו בנה ושמא עדיין לא ביכרה וכדאמרן ומיעוט חולבות אע"פ שאינן יולדות הלכך הבא אחריו בכור מספק: הדבר בחזקתו. ודאי בנה הוא והבא אחריו פטור: זכרים תלוים. יונקים בזקינות באותן שאינן מבכירות ונקבות יונקות תלויות במבכירות אינו חושש כו'. ופטורין כולם מן הבכורה דכל אחד יונק מאמו: דאינה מרחמת אלא א"כ יולדת. הכי אמר רשב"ג אותה שמעולם לא ילדה ודאי אינה מרחמת: הא ילדה. ודאי מרחמת ולד שאינו שלה: או דלמא. אפי' ילדה אינה מרחמת את שאינו שלה: והא בעיא לא צריכא אלא לענין אותו ואת בנו דאי אמרינן יולדת מרחמת ממה נפשך פטורה מן הבכורה דכבר ילדה אלא (לגבי) [לענין] אותו ואת בנו צריך לידע אי הוי בנה אי לא למילקי עליה אי שחיט ליה בהדה: אין חוששין כו' אלמא דלא דידה לא מרחמא ולקי עליה משום אותו ואת בנו: מי קתני הוא. שמא בנה של אחרת הוא אי הוה תני הוא וזה משמע כדקאמרת אלא כיון דתני היה הכי קאמר אין וכו': במקום דידה. לא מרחמא דאחריני אבל שלא במקום דידה תיבעי: דבר בחזקתו וכן היה וכו' מה סיפא ודאי דידה. משום דכולהו ילדו: אף רישא. הדבר בחזקתו מיירי דודאי דידה ולא אמרינן דאי ילדה מרחמא דלאו דידה: הא כדאיתא והא כדאיתא. סיפא ודאי דידה ורישא לאו ודאי דידה אלא מרחמא ולא לקי משום אותו ואת בנו: מאי וכן. דקא מדמי רישא לסיפא: אפטורה מן הבכורה. משום דכבר ילדה ולעולם רישא מרחמא לאו דידה ולא לקי: שכרוך אחר רחל. ויורה צדק משיח: פטור מן הבכורה כמאן כרבן שמעון. דאמר לא מרחמא אלא הדבר בחזקת שילדתו: ואסור באכילה כרבנן. דאמרי מרחמת אף שלא ילדה דאי רבן שמעון מותר באכילה (דתימא מרחמת לא ילדתו דאי רבן שמעון מותר באכילה) דקי"ל היוצא מטהור טהור: אי כרבנן מאי עד יבא ויורה. כיון דמרחמא ודאי מיפשט פשיטא ליה דאסור באכילה ולספק אכילה לא צריך הוראת משיח אלא הכי איבעי למימר אסור באכילה עד שיודע לך דבר אם הוא בנה: או הלכתא כר' שמעון דאמר דלא דידה לא מרחמא: אי כרבנן. דאמרי מרחמת להכי מסתפק עד יבא ויורה צדק: לעולם פשיטא ליה דהלכה כרבן שמעון. אבל מספקא ליה אי סבר ר' שמעון דיולדת מרחמת אפי' דלאו דידה אי לא. פטור מן הבכורה הוא ממה נפשך דלמא בנה הוא ואי אינו בנה ודאי לא הוית מרחמת אלא אם כן ילדה כבר. משום הכי אסור א) באכילה דמספקא ליה להכי אמר עד יבא ויורה צדק: ולמילקי עליה משום אותו ואת בנו. לבכורה לא מצי אמר כדאמרי' דפטורה מבכורה ממה נפשך:

א) נלה דצ"ל אבל לענין איסור אכילה מספקא ליה להכי אמר וכו'.